

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 3 § lagen om pension för företagare, lagen om pension för lantbruksföretagare, 7 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare, 19 d § lagen om pension för arbetstagare och 63 a § lagen om sjömanspensioner

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare ändras så att en företagare inte skall försäkras enligt lagen om pension för företagare, om företagaren inte längre tjänar in pension genom sin företagareverksamhet. Det föreslås att de gällande bestämmelserna om befrielse från försäkringskyldighet enligt lagen om pension för företagare och lagen om pension för lantbruksföretagare slopas, eftersom befrielse från försäkring enligt förslaget kan skötas inom ramen för normala försäkringsprocesser. Beslut om befrielse från försäkring skall fattas på ansökan av företagaren.

Det föreslås ytterligare att lagen om pension för lantbruksföretagare ändras så, att i lagen intas en uttrycklig bestämmelse om försäkring i enlighet med lagen om pension för lantbruksföretagare av företagare som bedriver lantbruksföretagarverksamhet i form av aktiebolag. Gränsen mellan dem som är i

lantbruksföretagarställning och dem som står i anställningsförhållande dras enligt samma principer som gränsen mellan lagen om pension för företagare och pensionssystemen för dem som står i anställningsförhållande. I anslutning till förslaget föreslås att bestämmelsen om lantbruksföretagares ansvar för pensionsförsäkringspremier och bestämmelsen om dem som är berättigade till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare skall ändras i analogi med kompletteringen av tillämpningsområdet för lagen om pension för lantbruksföretagare.

Dessutom föreslås att lagrummet om minimibeloppet av den dröjsmålsförhöjning som skall betalas enligt lagen om pension för arbetstagare och enligt lagen om sjömanspensioner ändras på grund av övergången till euro.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2002.

ALLMÄN MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

1.1.1. *Befrielse från försäkringsskyldighet enligt FöPL och LFöPL*

Lagen om pension för företagare (468/1969, FöPL) gäller personer som förvärvsarbetar utan att stå i anställningsförhållande eller i tjänste- eller annat offentlig-rättsligt befattningsförhållande. Försäkringsskyldigheten enligt FöPL omfattar företagare som fyllt 18 år och vilkas företagarkerksamhet har fortgått i minst fyra månader och vilkas årliga arbetsinkomst uppgår till minst det belopp som föreskrivs i 1 § 1 mom. 2 punkten lagen om pension för arbetstagare (395/1961, APL) multiplicerat med 24, dvs. 30 133,44 mk enligt indexnivån 2001.

Lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969, LFöPL) gäller lantbruksföretagare, dvs. gårdsbrukssidkare, fiskare och renägare. Försäkringsskyldigheten enligt LFöPL omfattar lantbruksföretagare som fyllt 18 år och vilkas företagarkerksamhet har fortgått i minst fyra månader. Lantbruksföretagarens arbetsinkomst skall uppgå till minst det belopp som anges i 1 mom. 2 punkten i APL multiplicerat med 12, dvs. 15 066,76 mk enligt indexnivån 2001.

Pensionsskydd enligt FöPL och LFöPL är obligatoriskt. I 2 § 1 mom. i FöPL sägs att en företagare är skyldig att uppta i 1 § 1 mom. avsedd försäkring för pensionsskydd enligt denna lag i en pensionsanstalt som bedriver verksamhet enligt APL eller i en sådan pensionskassa enligt lagen om försäkringskassor (1164/1992) som bedriver verksamhet enbart enligt denna lag. Enligt 2 § 2 mom. i FöPL får försäkringen upptas retroaktivt för det löpande kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren. Försäkring får inte upptas efter företagarens död, om inte pensionsskyddscentralen på ansökan av en delägare i dödsboet av särskilda skäl beslutar något annat. Företagaren kan efterlämna personer

som skulle vara berättigade till familjepension, om försäkring hade tecknats. Efter en företagares död kan därför pensionsskydd ordnas i undantagsfall, om särskilda sociala skäl kräver det.

Bestämmelser som motsvarar 2 § i FöPL finns i 3 § i LFöPL. Enligt 3 § 1 mom. i LFöPL är lantbruksföretagare skyldig att uppta försäkring enligt LFöPL i lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Enligt 2 mom. får i 1 mom. nämnd försäkring upptas retroaktivt för det löpande kalenderåret och de tre närmast föregående kalenderåren. Försäkring får inte upptas efter företagarens död, om inte lantbruksföretagarnas pensionsanstalt på ansökan av en delägare i dödsboet av särskilda skäl beslutar något annat.

Företagarnas pensionslagar har dock allt sedan de trädde i kraft innehållit bestämmelser om befrielse från försäkringsskyldigheten. Bestämmelserna togs in därför att det inte ansågs ändamålsenligt att försäkringsskyldigheten också skulle gälla sådana personer som hade ett pensionsskydd och vilkas anhöriga hade ett familjepensionsskydd på annat sätt så ordnade att de kunde anses tillräckliga.

I 3 § 1 mom. i FöPL sägs att om företagares pensionsskydd och familjepensionsskyddet för hans anhöriga är på annat sätt så ordnade att de bör anses tillräckliga, kan pensionsskyddscentralen på ansökan befria honom från den försäkringsskyldighet som föreskrivs i 2 § i FöPL. I 3 § 2 mom. sägs att företagare som erhållit 1 mom. avsedd befrielse kan av pensionsskyddscentralen senare på ansökan godkännas att komma i åtnjutande av pensionsskydd. Härvid anses han ånyo ha börjat sin verksamhet som företagare från ingången av den kalendermånad som närmast följer efter ansökningen. Enligt 3 § 3 mom. utfärdar social- och hälsovårdsministeriet närmare bestämmelser om tillämpningen av paragrafen.

I 4 § 1 mom. i LFöPL sägs att är lantbruksföretagares pensionsskydd och familjepensionsskyddet för hans anhöriga på annat sätt

så ordnade, att de bör anses tillräckliga kan pensionsskyddscentralen på ansökan befria honom från den försäkringsskyldighet som föreskrivs i 3 §. I 2 mom. sägs att lantbruksföretagare som erhållit i 1 mom. avsedd befrielse kan av pensionsskyddscentralen senare på ansökan godkännas att komma i åtnjutande av pensionsskydd. Härvid anses han ånyo ha börjat sin verksamhet som lantbruksföretagare från ingången av den kalendermånad som närmast följer efter ansökningen. Social- och hälsovårdsministeriet utfärdar närmare bestämmelser också om tillämpningen av dessa bestämmelser.

I 4 § 3 mom. i LFöPL sägs dessutom att social- och hälsovårdsministeriet kan förordna att de uppgifter som enligt denna paragraf ankommer på pensionsskyddscentralen eller en del av dem överförs på lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. De uppgifter för pensionsskyddscentralen som avses i lagrummet har överförts på lantbruksföretagarnas pensionsanstalt genom social- och hälsovårdsministeriets beslut om överföring av vissa i 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda uppgifter på lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (1034/1981). Lantbruksföretagarnas pensionsanstalt behandlar således ansökan om och fattar beslut om befrielse från försäkringsskyldighet enligt LFöPL.

Till att börja med beviljades befrielse från försäkringsskyldighet i allmänhet för en viss tid. I och med ikraftträdandet av social- och hälsovårdsministeriets beslut om tillämpning av 3 § lagen om pension för företagare och 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare (494/1994, SHMb) den 1 juni 1994 har befrielse från försäkringsskyldigheten beviljats tills vidare, dock högst så länge förutsättningar för befrielse föreligger.

Närmare bestämmelser om befrielse från försäkringsskyldigheten

Närmare bestämmelser om tillämpningen av 3 § i FöPL och 4 § i LFöPL har utfärdats genom SHMb. I beslutet finns tre regler på basis av vilka företagaren kan befrias från försäkringsskyldigheten. Befrielsegrunderna är alternativa sinsemellan.

Första och andra befrielseregeln gäller i

första hand företagare i bisyssla. Befrielse erhålls bara om företagaren samtidigt har annan förvärvsverksamhet som fortgår vid sidan av företagsverksamheten. Den tredje regeln förutsätter inte parallell förvärvsverksamhet. Enligt den kan befrielse erhållas bara när pensionsskydd inte längre intjänas genom företagareverksamheten därför att samordningsbestämmelsen i 8 § i APL förhindrar det.

När tillräckligheten hos övriga pensionsskydd fastställs på basis av befrielsebestämmelserna, uppskattas tillräckligheten inte enbart utgående från beloppet av det pensionskydd som intjänats. Trots att det kalkylerade pensionsbeloppet är betydande kan befrielse således inte beviljas, om villkoren för befrielse inte uppfylls.

Första regeln – arbetsinkomsten högst en tredjedel av övriga förvärvsinkomster

Enligt 3 § 1 mom. 1 punkten i SHMb skall företagarens pensionsskydd och familjepensionsskyddet för hans anhöriga anses tillräckliga enligt 3 § 1 mom. i FöPL och 4 § 1 mom. i LFöPL, om företagarens arbetsinkomst av företagareverksamhet som avses i FöPL och LFöPL beräknas utgöra högst en tredjedel av hans övriga förvärvsinkomster.

Den första befrielseregeln definierar förutsättningarna för befrielse från försäkringsskyldigheten endast genom relationen mellan företagarens arbetsinkomst och övriga förvärvsinkomster som berättigar till pension. Företagarens arbetsinkomst kan utgöra högst en tredjedel av hans övriga förvärvsinkomster. Det är tillräckligt om de övriga pensionsberättigande förvärvsinkomsterna är tredubbla jämfört med företagarens arbetsinkomst. Beviljandet av befrielse från försäkringsskyldighet påverkas inte av pensionskyddsbeloppet.

Andra regeln – arbetsinkomsten högst lika stor som övriga förvärvsinkomster och pensionsskyddet minst 40 % av alla förvärvsinkomster som berättigar till pension

Enligt 3 § 1 mom. 2 punkten i SHMb skall företagarens pensionsskydd och familjepensionsskyddet för hans anhöriga anses till-

räckliga enligt 3 § 1 mom. i FöPL och 4 § 1 mom. i LFöPL, om företagarens arbetsinkomst som avses i 1 punkten beräknas vara högst lika stor som hans övriga förvärvsinkomster och hans pensionsskydd minst 40 % av alla hans förvärvsinkomster.

I 3 § 2 mom. i SHMb sägs att då pensionskyddet bedöms enligt 1 mom. 2 punkten beaktas i fråga om förvärvsverksamhet som pågår vid sidan av företagarens verksamhet även den tid som återstår till pensionsåldern eller den inkomst som motsvarar denna tid.

När regeln tillämpas jämförs företagarens arbetsinkomst med hans övriga förvärvsinkomster som berättigar till pension. Dessutom utförs en överslagsberäkning av sökandens intjänade pensionsskydd vid ansökningstidpunkten. Då beaktas även det pensionsskydd som vid ansökningstidpunkten intjänats genom företagarens verksamhet. Endast lagstadgat pensionsskydd beaktas. Om sökanden vid ansökningstidpunkten är berättigad till ett pensionsskydd som är bättre än grundpensionsskyddet, beaktas grundpensionen enligt tilläggs-pensionsskydds-nivån.

Tilläggs-pensionsskyddet kan basera sig direkt på lag eller på ett tilläggs-pensionsarrangemang som registrerats i enlighet med APL, LFöPL eller FöPL. Med tilläggs-pensionsarrangemang avses inte pensionsskydd som baserar sig på icke forbundna pensionsarrangemang (icke registrerade tilläggsförmåner och privata pensionsförsäkringar). Folkpension kan inte heller ligga till grund för befrielse.

Tredje regeln – pension intjänas inte längre genom företagarens verksamhet eftersom samordningsbestämmelsen förhindrar det

Enligt 3 § 1 mom. 3 punkten i SHMb skall företagarens pensionsskydd och familjepensionsskyddet för hans anhöriga anses tillräckliga enligt 3 § 1 mom. i FöPL och 4 § 1 mom. i LFöPL, om företagarens pensionsskydd är av den storlek att han, med beaktande av 8 § i APL, inte tjänar in något nytt pensionsskydd genom företagarens verksamhet.

Den tredje befrielse-regeln tillämpas när annan förvärvsverksamhet som berättigar till pension har upphört eller när sökanden inle-

der företagarens verksamhet som pensionär. Regeln tillämpas också när företagaren har annan förvärvsinkomst vid sidan av företagarens verksamhet och inkomsten av företagarens verksamhet är större än övriga förvärvsinkomster som berättigar till pension. I fråga om bedömningen av tillräckligheten hos annat pensionsskydd hänvisas till samordningsbestämmelsen i 8 § i APL. Enligt bestämmelsen beaktas pensionerna enligt grundpension-nivån vid samordningen, vilket innebär att tilläggs-pensionsskydd inte beaktas.

Behandling av ansökan om befrielse

För befrielse från försäkringsskyldighet förutsätts att företagaren lämnar in en ansökan. Avgörandet träffas utgående från de uppgifter som står till förfogande när beslutet meddelas.

Om en företagare saknar gällande försäkring, skall han lämna in en utredning om sin företagarens verksamhet när befrielse söks. Befrielse från försäkringsskyldighet kan också beviljas retroaktivt för den tid under vilken förutsättningarna för befrielse föreligger. En företagare som har gällande företagarens försäkring kan beviljas befrielse från den dag som följer efter den dag då ansökan lämnats in. Företagarens pensionsförsäkring avslutas då den dag ansökan lämnats in.

Befrielse från försäkringsskyldighet beviljas tills vidare. En företagare är dock skyldig att meddela sådana förändringar som kan inverka på fortsatt befrielse. En sådan förändring i förhållandena kan vara t.ex. att ett anställnings- eller tjänsteförhållande upphör varvid personen fortsätter att arbeta som företagare i huvudsyssla.

Sådana företagare i bisyssla i fråga om vilka villkoren för befrielse från försäkringsskyldigheten uppfylls har möjlighet att välja om de tecknar en företagarens försäkring eller om de ansöker om befrielse från försäkringsskyldigheten. Företagare i huvudsyssla har inte någon sådan valmöjlighet. Företagare i bisyssla som redan tecknat en försäkring kan också få sin företagarens försäkring att upphöra genom att ansöka om befrielse från försäkringsskyldigheten.

Företagare som befriats från försäkringsskyldigheten kan alltid ansöka om att befriel-

sen upphör och återgå till en försäkring enligt lagen om pension för företagare. En förutsättning är att företagarens förhållanden är sådana att villkoren för försäkring uppfylls. Den nya försäkringen gäller först från början av den månad som följer efter det att ansökan om upphörande av befrielsen lämnats in och kan inte beviljas retroaktivt.

Befrielsens verkningar på pensionsskyddet

Även om företagaren inte intjänar pension för den tid han är befriad från försäkringskyldigheten jämställs företagarens verksamhet som är befriad från försäkringskyldighet med förvärvsverksamhet enligt företagarnas pensionslagar när pensionslagstiftningen tillämpas. Befrielsen kan således förhindra att individuell förtidspension enligt företagarnas pensionslagar eller arbetslöshetspension beviljas, därför att en företagare som fått befrielse anses fortsätta att förvärvsarbeta. En företagare som befriats från försäkringskyldigheten kan inte heller få deltidspension med stöd av företagarnas pensionslagar.

När en företagare som befriats från försäkringskyldigheten går i deltidspension från sin övriga förvärvsverksamhet, inräknas i hans återstående förvärvsinkomster inte de inkomster som företagaren får av den företagarens verksamhet som han bedrivit under befrielseperioden. En förutsättning är att företagarens verksamhet fortgår högst i samma omfattning som före deltidspensioneringen.

Enligt FöPL är en inledande företagare berättigad till nedsatt försäkringspremie. När en inledande företagare beviljas nedsatt försäkringspremie anses verksamhet enligt FöPL ha inletts från den tidpunkt då företagaren utan befrielse skulle ha varit skyldig att uppta en försäkring enligt FöPL. Den tid som berättigar till nedsatt försäkringspremie och befrielseperioden kan således löpa parallellt, vilket innebär att en inledande företagare går miste om sin rätt till nedsatt försäkringspremie.

Befrielse från försäkringskyldigheten enligt FöPL och LFöPL kan ha negativa verkningar för företagaren också när det gäller lagstiftningen om social trygghet i övrigt, t.ex. utkomstskyddet för arbetslösa.

Utredning om företagare som befriats från försäkringskyldighet

Profilen för företagare som befriats från FöPL-försäkringskyldigheten har utretts i Jani Hautalas studie "Vapautuksen saaneen yrittäjän profiili" (Tammerfors universitet, handelshögskolan vid Tammerfors universitet, avhandling för ekonomie kandidatexamen 12.1.1999).

I avhandlingen konstaterades att största delen av de företagare som fått befrielse var män. Vid sidan av företagsverksamheten bedrevs förvärvsverksamhet huvudsakligen enligt APL och lagen om pension för kommunala tjänsteinnehavare och arbetstagare (202/1964, KTAPL). Inkomsterna av parallell förvärvsverksamhet var i genomsnitt 15 248 mk i månaden. Hälso- och socialvårdstjänster utgjorde den största branschgruppen. Företagsverksamhet bedrevs huvudsakligen som yrkesutövare eller med privat firmamamn och verksamheten hade i genomsnitt pågått i 6,7 år.

Enligt avhandlingen bedrev 99 % av de företagare som beviljats befrielse förvärvsverksamhet jämsides med företagsverksamheten. Största delen av dem arbetade i anställnings- eller tjänsteförhållande tills vidare och som fram till tidpunkten för befrielsen i genomsnitt hade varat i 10,5 år.

Enligt avhandlingen bedrev nästan hälften av de företagare som beviljats befrielse med stöd av den första befrielseregeln företagsverksamhet inom social- och hälsovårdsservicen. De som beviljats befrielse med stöd av den andra regeln bedrev företagsverksamhet som koncentrerade sig på flera olika branscher och som mera inriktade sig på branscher som tillhandahöll "tunga" tjänster och tjänster för affärlivet. De som tillhörde denna grupp hade klart mindre förvärvsinkomster av den parallella förvärvsverksamheten än de som beviljats befrielse med stöd av den första regeln. Med stöd av tredje regeln beviljas så pass lite befrielser att det är omöjligt att skaffa ett statistiskt sett övergripande material.

I slutet av 1999 var 159 718 personer försäkrade enligt FöPL och det totala antalet befrielser uppgick till 7 266.

Vid lantbruksföretagarnas pensionsanstalt

har profilen för företagare som befriats från LFöPL-försäkringsskyldigheten utretts genom en sampelundersökning. För undersökningen valdes genom slumpmässigt urval 167 lantbruksföretagare som hade befriats från LFöPL-försäkringsskyldigheten första gången år 2000.

I utredningen konstaterades att de som hade befriats från LFöPL-försäkringsskyldigheten hade klart lägre arbetsinkomster än jordbrukare i genomsnitt. I konsekvens med detta hade de företagare som beviljats befrielse också i genomsnitt mindre gårdar än andra jordbrukare. Den typiska produktionsinriktningen på de gårdar där lantbruksföretagaren befriats från försäkringsskyldigheten var spannmålsodling.

Enligt utredningen hade de som befriats från LFöPL-försäkringsskyldigheten en klart lägre förvärvsinkomstnivå än de som befriats från FöPL-försäkringsskyldigheten. Kännetecknande för LFöPL-befriade lantbruksföretagare är att de arbetar med industri-, byggnads- och maskinarbeten. För övriga företagare är hälso- och socialvårdsservice den bransch som utgör den största grunden för att befrielse beviljas.

Av utredningen framgick också att de som befriats från LFöPL-försäkringsskyldigheten var klart yngre än den genomsnittliga åldern för de företagare som omfattades av försäkring. Könsfördelningen bland dem som befriats motsvarar förhållandet i basen av försäkrade. Befrielse har nästan utan undantag beviljats på basis av den första regeln (89 %). Ingen hade befriats från försäkringsskyldigheten med stöd av den tredje regeln.

Vid utgången av 1999 uppgick antalet LFöPL-försäkrade gårdsbruksidkare, inklusive medlemmarna i familjeföretagen, till 108 213 personer. År 1999 var 11 336 lantbruksföretagare befriade från försäkringsskyldigheten. År 2000 uppgick antalet till 11 136.

Befrielsebestämmelserna är av ringa betydelse med hänsyn till antalet försäkrade företagare. Dessutom har antalet företagare som beviljats befrielse minskat under de senaste åren.

1.1.2. *Lantbruksföretagarverksamhet i form av aktiebolag*

Enligt 1 § 2 mom. i LFöPL avses med lantbruksföretagare gårdsbruksidkare som för egen eller gemensam räkning bedriver gårdsbruk på en brukningsenhet med minst fem hektar jordbruksjord och själv deltar i arbetet. Med lantbruksföretagare avses också fiskare som utan att stå i arbetsförhållande bedriver yrkesmässigt fiske eller renägare som för egen, familjemedlems eller renbeteslags räkning arbetar med renskötsel. Med lantbruksföretagare avses också personer som utför ovannämnda arbeten såsom medlem i ett familjeföretag eller den som utför dessa arbeten och fortgående lever tillsammans med en lantbruksföretagare i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden. I 1 a § i LFöPL anges närmare vad som avses med medlem i familjeföretag.

Också sådan binäringsverksamhet som bedrivs vid sidan av gårdsbruk, fiske eller renskötsel och som inte bör anses som ett särskilt företag försäkras enligt LFöPL. Övrig företagsverksamhet försäkras enligt FöPL.

I dag är pensionsförsäkringssituationen tydlig för lantbruksföretagarverksamhet som bedrivs i personbolag eller motsvarande sammanslutningar. Om lantbruksföretagarverksamhet bedrivs i öppen bolagsform eller som ett kommanditbolag, bedrivs verksamheten för gemensam räkning och den ansvariga bolagsmannen försäkras som lantbruksföretagare med stöd av LFöPL. Detsamma gäller delägare i en jordbrukssammanslutning eller ett dödsbo.

I den gällande LFöPL finns inte någon uttrycklig bestämmelse om försäkring av företagsverksamhet i form av aktiebolag. När företagarpensionssystemet skapades idkades traditionellt gårdsbruk ännu inte i form av aktiebolag. Någon reglering behövdes alltså inte då. På de fåtal fall där lantbruksföretagarverksamhet började idkas i form av aktiebolag tillämpades analogiskt, ända till 1999, 2 § 7 mom. i APL, vilket gäller gränsdragningen mellan FöPL och APL, när det gällde att avgöra om verksamheten omfattades av LFöPL.

Med stöd av 2 § 7 mom. i APL försäkras en person i ledande ställning i ett aktiebolag

enligt FöPL om han antingen ensam eller tillsammans med medlemmar av sin familj äger mer än hälften av bolagets aktiekapital eller om röstetalet för de aktier de äger utgör mer än hälften av röstetalet för alla aktier eller om en person i ledande ställning i annat samfund bör anses ha motsvarande bestämmanderätt i samfundet. Som familjemedlem har betraktas make eller den som är stadigvarande bosatt i samma hushåll som företagaren och som är släkt med företagaren eller dennes make i direkt nedstigande eller uppstigande led eller är make till någon av de personer som nämns ovan. Samboende par jämställs med gifta par, om makarna har ett barn tillsammans.

Som högsta besvärinstans inom arbetspensionssystemet ansåg försäkringsdomstolen i ett enskilt fall 1999 att på grund av avsaknaden av en uttrycklig bestämmelse kunde LFöPL inte tillämpas ens på en majoritetsdelägare i ett aktiebolag som drev ett gårdsbruk. Eftersom verksamhet som beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk (543/1967) enligt vedertagen praxis inte heller försäkras enligt FöPL är det i dag oklart vilken pensionslag som gäller för dylik lantbruksföretagarverksamhet.

I lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) bestäms om lantbruksföretagares och deras anhörigas rätt att få ersättning för arbetskada. De lantbruksföretagare som omfattas av lagens tillämpningsområde har definierats genom hänvisningar till bestämmelserna i LFöPL. Tillämpningsområdet är detsamma som för företagare som omfattas av LFöPL. Enligt 3 § 1 mom. lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare avses med lantbruksföretagare sådana gårdsbruksidkare, fiskare och renskötare som avses i 1 § 2 mom. lagen om pension för lantbruksföretagare och den som fortgående lever tillsammans med en lantbruksföretagare i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden samt medlemmar i ett sådant familjeföretag som avses i 1 a § i nämnda lag.

Enligt 7 § 1 mom. 1 punkten lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare betalas ersättning enligt lagen, om en arbetskada har drabbat en person som avses i 1 § 2 mom. 1 – 4 punkten lagen om pension för lantbruksföretagare under en tid för vilken

han är skyldig att teckna försäkring enligt 1 § i nämnda lag.

1.1.1. LFöPL-företagares ansvar för andras försäkringspremier

En lantbruksföretagare enligt LFöPL svarar själv för sina försäkringspremier. I 10 § 5 mom. i LFöPL finns dessutom bestämmelser om skyldighet att betala en annan persons försäkringspremier. I den första meningen i lagrummet sägs att en lantbruksföretagare som avses i 1 § 2 mom. 1, 2 eller 3 punkten i LFöPL svarar såsom för egen skuld för försäkringspremierna för en i samma företag arbetande make eller medlem i familjeföretag samt för den som avses i 1 § 2 mom. 5 punkten. Bestämmelsen har tolkats så att en person som försäkrats som make med stöd av 1 § 2 mom. 5 punkten i LFöPL inte svarar för en annans försäkringspremier, medan en företagare som försäkrats med stöd av 1 § 2 mom. 1, 2 eller 3 punkten svarar för sin sambos försäkringspremier.

Försäkringspremiestyldigheten enligt 10 § 5 mom. i LFöPL innebär i praktiken att också en sådan lantbruksföretagare som inte äger ens en andel av gården eller företaget blir tvungen att svara för sin makes och familjemedlemmarnas obetalda försäkringspremier för den tid de har bedrivit verksamheten tillsammans. Principen har också fastställts i försäkringsdomstolens avgörandepraxis.

1.1.2. Minimibeloppet för betalning av dröjsmålsförhöjning enligt APL och SjöPL

I 19 d § i APL och 63 a § lagen om sjömanspensioner (72/1956, SjöPL) sägs att fördröjs utbetalningen av pension eller en annan förmån skall pensionsanstalten betala den fördröjda pensionen eller annan förmån förhöjd för dröjsmålstiden. Dröjsmålsförhöjning betalas dock inte om förhöjningen understiger det belopp som anges i lagarna. Beloppet justeras årligen enligt APL-indextalet. Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp. Det belopp som avses i lagrummet är i år 30 mk.

1.2. Bedömning av nuläget

1.2.1. Befrielse från försäkringsskyldighet enligt FöPL och LFöPL

Under de senaste åren har man strävat efter att utveckla det lagstadgade arbetspensionssystemet så att arbete som har utförts i arbets-, tjänste- eller annat anställningsförhållande så långt som möjligt skall omfattas av den obligatoriska pensionsförsäkringen. Den viktigaste av de lagändringar som strävar efter detta har varit lagen (1056/1997) om ändring av lagen om pension för konstnärer och särskilda grupper av arbetstagare (662/1985) som trädde i kraft vid ingången av 1998. Genom denna ändring kom också kortvariga arbetsförhållanden att omfattas av pensionsförsäkringen. Numera omfattas därför nästan allt arbete som utförts av anställda arbetstagare av det obligatoriska pensionsskyddet. Av denna anledning kan befrielse från företagarnas obligatoriska pensionsförsäkringsskyldighet inte anses som ett arrangemang i enlighet med arbetspensionssystemets nuvarande mål. Enligt målet att arbetspensionssystemet skall vara så heltäckande som möjligt bör pension kunna intjänas också genom företagaverksamhet som utövas som bisyssla.

Det finns således inga grunder för att företagaverksamhet som utövas som bisyssla helt skall falla utanför pensionsskyddet. När företagarens arbetsinkomst fastställs tas det i beaktande i arbetsinkomstens belopp och därmed också i beloppet av intjänad pension att företagsverksamheten är en bisyssla. Befrielse från försäkringsskyldighet innebär också en konkurrensfördel för företagaren eftersom kostnaden för företagarpensionsförsäkringen uteblir.

Det administrativa genomförandet av befrielse systemet är tungrovt. Behandlingen av befrielseärendet förutsätter att arbetsinkomsten bedöms, att det klarläggs om villkoren för befrielsen uppfylls och att det också efteråt övervakas att villkoren för beviljade befrielser fortfarande uppfylls.

Det har redan beskrivits på vilket sätt befrielse från försäkringsskyldighet inverkar negativt på företagarnas pensionsskydd. För-

utom detta kan en företagare med lantbruk som bisyssla gå miste om många förmåner på grund av befrielse från försäkringsskyldigheten enligt LFöPL. Till den obligatoriska LFöPL-försäkringen hör automatiskt skydd i enlighet med lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare. En lantbruksföretagare som befriats från försäkringsskyldighet måste ta en separat olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare om han vill ha skydd mot arbetsskador som uppkommer i arbetet som lantbruksföretagare. En LFöPL-företagare som är befriad från försäkringsskyldighet är inte heller berättigad till avbytarservice, avträdelsestöd eller dagpenning för självrisktiden i enlighet med sjukförsäkringslagen. Ofta har företagare som befriats från försäkringsskyldighet inte varit medvetna om att befrielsen också inverkar på deras övriga skydd på ett så här omfattande sätt.

Enligt försäkringsprincipen kan det däremot inte anses motiverat att försäkringsskyldigheten skall gälla sådana företagare som inte tjänar in mer pensionsskydd genom företagaverksamheten även om de betalar försäkringspremier enligt den obligatoriska företagarförsäkringen. På grund av detta är den tredje befrielseregeln fortfarande motiverad.

I dagens läge har det dock varit problematiskt att tillämpa den tredje befrielseregeln. Vid bedömningen av intjänandet av pension utgående från företagaverksamheten tillämpas samordningsbestämmelsen i 8 § i APL, enligt vilken pensionerna i samordningen tas i beaktande enligt grundpensionsnivån. Vid bedömningen beaktas således inte t.ex. den tilläggsförmån som registrerats med stöd av APL, FöPL och LFöPL eller den offentliga sektorns tilläggs pensioner. På basis av samordningsbestämmelserna kan nytt pensionsskydd då ännu intjänas genom företagsverksamheten och någon befrielse kan inte beviljas.

När en företagare som ansöker om befrielse från försäkringsskyldighet har gått i pension från den offentliga sektorn med sänkt pensionsålder har han svårt att förstå varför han ännu skall teckna en företagarpensionsförsäkring om han inleder företagaverksamhet. Enligt företagarna räcker den pension till som de har intjänat under en lång arbetskar-

riär och som grundar sig på fullgjorda tjänsteår.

När en sådan här företagare fyller 65 år får han pension på basis av sin FöPL- eller LFöPL-försäkring. Den offentliga sektorns pension samordnas då på nytt med pensionen enligt FöPL eller LFöPL. Vid samordningen kan det hända att pensionen enligt företagarnas pensionslagar sänker den offentliga sektorns pension och att företagaren inte alls får något tillägg till sitt totala pensionsskydd med de försäkringspremier som han betalt, eller också är tillägget till pensionsskyddet obetydligt.

Situationen kan upplevas som orättvis också då en person i anställnings- eller tjänsteförhållande har beviljats befrielse från företagarpensionsförsäkringen på basis av den första eller andra befrielseregeln, men som när han går i pension kan få ett avslagsbeslut i befrielseärendet. Orsaken till detta är att villkoren för den tredje befrielseregeln inte uppfylls på grund av samordningsbestämmelserna i 8 § i APL, eftersom pensionerna endast beaktas enligt grundpensionsnivån.

1.2.2. Lantbruksföretagarverksamhet i form av aktiebolag

Olika former av samarbete mellan företagare inom jordbruket har blivit allmänna och ett sätt att effektivisera verksamheten och sänka kostnaderna. I regel bedrivs samarbetet i form av en sammanslutning eller ett personbolag eller i en lösare samarbetsform. Rättigheterna och skyldigheterna för företagare som verkar i en bolagsform är reglerats tydligt. Valet av en ändamålsenlig bolagsform påverkas bl.a. av verksamhetens karaktär och kapitalinsatsen i verksamheten. Det håller också på att i någon mån bli vanligare att grunda aktiebolag för idkande av jordbruk. Det nuvarande antalet aktiebolag är dock fortfarande lågt.

Pensionsförsäkringssituationen är i dag oklar för majoritetsdelägare i aktiebolag av typen familjebolag som bedriver lantbruksföretagarverksamhet. På basis av verksamhetens karaktär skulle företagarna omfattas av LFöPL, men i LFöPL finns ingen särskild bestämmelse om försäkringar i fall att verk-

samheten bedrivs i form av aktiebolag. Pensionssystem som gäller anställningsförhållanden kan inte heller tillämpas på majoritetsdelägare. Däremot omfattar lagen om pension för arbetstagare i kortvariga arbetsförhållanden (134/1962, KAPL) t.ex. minoritetsdelägarna i ett aktiebolag som ägs av två eller flera jordbrukare och som bedriver jordbruk, om de utför avlönat arbete.

LFöPL-systemet är grunden för lantbruksföretagarnas socialskydd och till systemet hör alla centrala socialskyddsfrämåner som grundar sig på förtjänsten. Att lantbruksföretagarverksamheten på basis av den bolagsform som valts för den inte omfattas av tillämpningsområdet för LFöPL har betydande följder för företagaren. Den företagsverksamhet som företagaren bedriver omfattas då inte heller av lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare och inte heller av avbytersystemet inom jordbruket. Med beaktande av principen om konkurrensneutralitet bör inte företagare inom samma bransch försättas i en olikvärdig ställning på grund av den bolagsform som valts för verksamheten.

1.2.3. LFöPL

Den betalningsskyldighet som avses i 10 § 5 mom. i LFöPL innebär i praktiken att också en sådan lantbruksföretagare som inte äger ens en andel i gården eller företaget är tvungen att ansvara för försäkringspremier som maken eller någon familjemedlem har lämnat obetalda för den tid som verksamheten har bedrivits gemensamt. I synnerhet om makarnas äktenskap slutar i skilsmässa kan tillämpningen av bestämmelsen i det fall som avses ovan leda till ett oskäligt slutresultat.

Den LFöPL-arbetsinkomst som ligger till grund för det pensionsskydd som har intjänats av en person som är försäkrad enligt 8 i § i LFöPL sänks i samma proportion som försäkringspremierna har försumrats, om pensionsanstaltens rätt att erhålla premien har gått förlorad på grund av preskription. Med beaktande av även denna princip kan det inte längre anses ändamålsenligt att uppbära försäkringspremier av en sådan sekundärt betalningsskyldig make till en lantbruksföretagare som inte äger någon andel i sin

makes företag.

1.2.4. *Minimibeloppet för betalning av dröjsmålsförhöjning enligt APL och SjPL*

Med stöd av euroförordningen skall de markbelopp som tillämpas inom arbetspensionssystemet tolkas som euro från och med år 2002 även om det inte görs några lagändringar. Bestämmelser om de rättsliga ramarna för införandet av euron har utfärdats genom rådets förordning (EG) nr 1103/97 om vissa bestämmelser som har samband med införandet av euron, som trädde i kraft vid ingången av 1999, och rådets förordning (EG) nr 974/98 om införande av euron, som trädde i kraft i juni 1997. Förordningarna är rättsakter som är direkt bindande och direkt tillämpliga för medlemsstaterna.

De ovan nämnda EG-förordningarna innebär att minimigränsbeloppet för den dröjsmålsförhöjning som skall betalas enligt APL och SjPL ändras avsevärt från början av 2002. Avrundningen av minimibeloppet kommer då att ske till närmaste euro och inte till mark och följaktligen kommer minimibeloppet av dröjsmålsförhöjningen på grund av omräkningskursen mellan euron och den finska marken att vid avrundningen bli större än vad som avsetts i APL och SjPL.

2. Propositionens mål och föreslagna ändringar

2.1.1. *Befrielse från försäkringsskyldighet enligt FöPL och LFöPL*

Det föreslås att FöPL och LFöPL ändras så att befrielse från försäkringsskyldigheten inte längre beviljas med stöd av första och andra befrielseregeln. Dessutom föreslås att befrielsegrunden enligt den tredje regeln bevaras, dvs. att de personer skall befrias från företagarförsäkring som inte längre vid ansökningstidpunkten tjänar in pension genom teckning av företagarförsäkring. Om detta föreslås närmare bestämmelser i de aktuella lagarna. Det föreslås att när det pensionsskydd som företagaren tjänat in bedöms skall förutom företagarens rätt till grundpensioner en-

ligt 8 § 4 mom. i APL också beaktas rätten till den pension som föreskrivs i de lagar, det pensionsreglemente eller de pensionsstadgor som avses i 8 § 4 mom. lagen om pension för arbetstagare och som är bättre än grundpensionen. Vid bedömningen skall också beaktas registrerade tilläggsförmåner enligt APL, FöPL och LFöPL. I fråga om beaktandet av nämnda det nämnda tilläggskyddet avviker förslaget från det gällande innehållet i den tredje befrielseregeln. Frivilliga privata pensionsförsäkringar skall däremot inte heller i fortsättningen beaktas när det intjänade pensionsskyddet bedöms.

Den föreslagna befrielsen från försäkringsskyldigheten förutsätter inte några befrielsebestämmelser i likhet med den gällande regelsamlingen. Frågan regleras närmare än för närvarande i lag, och befrielsen kan skötas inom ramen för normala försäkringsprocesser. Det föreslås således att 3 § i FöPL och 4 § i LFöPL ändras så att om pension inte längre tjänas in genom företagarens verksamhet, skall företagaren inte vara skyldig att teckna försäkring enligt företagarnas pensionslagar. I stället för befrielse från försäkringsskyldigheten skall en företagare som inte längre tjänar in pension genom företagsverksamheten inte längre vara skyldig att teckna försäkring enligt dessa lagar.

En sådan företagares verksamhet omfattas dock av företagarnas pensionslagar, om än utan försäkringsskyldighet enligt lagarna. Företagarverksamheten är förvärvsverksamhet på samma sätt som den verksamhet i fråga om vilken företagaren enligt gällande bestämmelser är befriad från försäkring och står således i samma ställning när olika bestämmelser tillämpas. Trots att försäkringsskyldighet inte föreligger kan företagareverksamhet således utgöra ett hinder för att individuell förtidspension eller arbetslöshetspension beviljas.

Det föreslås att en förutsättning för att en företagare skall kunna befrias från försäkring enligt företagarnas pensionslagar skall vara att företagaren framställer ett yrkande om detta i sin försäkringsansökan. I ärendet skall meddelas ett överklagbart beslut. Om företagaren har en gällande FöPL-försäkring skall beslutet meddelas av pensionsanstalten, i annat fall av pensionsskyddscentralen. I fråga

om LFöPL skall beslutet meddelas av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Pensions-skyddsbeloppet bedöms enligt situationen vid ansökningstidpunkten.

Intjänandet av pensionsskydd skall tolkas och bedömas på samma sätt som enligt gällande befrielsebestämmelser. I den situation som råder när ansökan framförs klarläggs således den pension som företagaren intjänat och utreds frågan om huruvida pension tjänas in genom företagaverksamheten. Företagarens försäkringsskyldighet bedöms således på basis av situationen vid en viss tidpunkt som anges i lagen.

De föreslagna ändringarna i 3 § i FöPL och 4 § i LFöPL innebär att de två ovan nämnda besluten av social- och hälsovårdsministeriet blir onödiga. Det föreslås därför att de upphävs i ikraftträdelsebestämmelserna i de nya lagarna om ändring av FöPL och LFöPL.

De föreslagna ändringarna syftar till att företagare mera övergripande än för närvarande skall börja omfattas av lagstadgat pensions-skydd för företagare. Samtidigt förenklas förfarandet för befrielse från försäkringsskyldighet och inom den lagstadgade pensions-försäkringen försätts företagarna i en mera jämlik ställning.

2.1.2. *Lantbruksföretagarverksamhet i form av aktiebolag*

I 2 § 7 mom. i APL anges när arbete som utförs i aktiebolag inte betraktas som arbete som utförs i anställningsförhållande. I fråga om FöPL och pensionssystemen för anställda dras gränsen enligt det lagrum som nämns ovan. För den interna logiken inom arbets-pensionssystemet bör gränsdragningen mellan LFöPL och pensionssystemen för anställda följa samma principer. Som en lantbruks-företagare som skall försäkras enligt LFöPL betraktas således en sådan delägare som ensam eller tillsammans med medlemmarna i sin familj har bestämmanderätt i ett aktiebolag som idkar gårdsbruk, fiske eller renhus-hållning.

I fråga om lantbruksföretagarverksamhet i form av aktiebolag föreslås i LFöPL uttryckliga bestämmelser om försäkring enligt LFöPL av delägare som idkar gårdsbruk i

form av aktiebolag. Det föreslås att som LFöPL-företagare skall försäkras en person i ledande ställning i aktiebolaget, om han ensam eller tillsammans med medlemmar av sin familj äger mer än hälften av bolagets aktiekapital eller om röstetalet för de aktier de äger utgör mer än hälften av röstetalet för alla aktier. LFöPL skall således inte heller i fortsättningen tillämpas på delägare i aktiebolag som två eller flera lantbruksföretagare äger med lika delar. De försäkras alltså enligt KAPL om de utför avlönat arbete.

I fråga om försäkringspremierna föreskrivs i FöPL att om FöPL-verksamhet bedrivs som en sammanslutning eller ett samfund svarar sammanslutningen eller samfundet såsom för egen skuld för delägarnas försäkringspremier på grundval av verksamheten. I analogi med detta föreslås att 10 § 5 mom. i LFöPL kompletteras så, att även i fråga om verksamhet som bedrivs i form av en sammanslutning skall sammanlutningen såsom för egen skuld svara för delägarnas försäkringspremier på grundval av verksamheten. En företagare som försäkrats för verksamhet i form av aktiebolag skall såsom för egen skuld också svara för försäkringspremierna enligt LFöPL för en i samma företag arbetande make eller familjemedlem.

Tillämpningsområdet för lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare sammanfaller med tillämpningsområdet för LFöPL. Enligt huvudregeln är en lantbruks-företagare berättigad till ersättningar enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruks-företagare bara om han är LFöPL-försäkringsskyldig när arbetsskadan inträffar. För att situationen skall fortbestå förutsätter den föreslagna kompletteringen av tillämpnings-området för LFöPL att lagen om olycksfalls-försäkring för lantbruksföretagare kompletteras så att även LFöPL-försäkringspliktiga företagare som idkar gårdsbruk i form av aktiebolag skall ha rätt att få ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruks-företagare. I 7 § 1 mom. 1 punkten lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare föreslås därför en hänvisning till den nya bestämmelsen i 1 § 2 mom. 6 punkten i LFöPL.

2.1.3. *LFöPL-företagares ansvar för en annans försäkringspremier*

I 10 § 5 mom. i LFöPL föreslås också ett tillägg enligt vilket vad som i första mening- en i momentet bestäms om ansvar för en annans försäkringspremier inte skall tillämpas på de lantbruksföretagare som avses i 1 § 2 mom. 1, 2, 3 eller 5 punkten i LFöPL och som inte bedriver lantbruksföretagarverksamhet på grundval av ägande- eller arrende- rätt.

2.1.4. *Minimibeloppet för betalning av dröjsmålsförhöjning enligt APL och SjPL*

Det föreslås att avrundningsreglerna för den lägre gränsen för dröjsmålsförhöjningar enligt APL och SjPL slopas vid ingången av 2002 då euro i enlighet med förordning 974/1998 skall börja användas när arbetspen- sionslagarna verkställs. Samtidigt föreslås att minimibeloppet av den dröjsmålsförhöjning som skall betalas för förmånen ändras till euro enligt omräkningskursen.

3. Propositionens verkningar

3.1. **Befrielse från försäkringsskyldighet enligt FöPL och LFöPL**

Den föreslagna ändringen av befrielse- systemet innebär att fler försäkrade börjar omfattas av företagarnas pensionslagar. Är- ligen blir befrielser obehövade för ca 400 lantbruksföretagare och för ca 1 700 före- tagare.

Under de närmaste åren medför det ändra- de befrielse-systemet ökade intäkter av för- säkringspremierna och därmed inbesparingar i statens andel. År 2002 beräknas intäkterna av företagarnas försäkringspremier öka med ca 1 miljon euro medan ökningen av försäk- ringspremierna är 0,1 miljon euro för lant- bruksföretagarnas del. År 2010 är intäkterna av företagarnas försäkringspremier ca 10 miljoner euro och av lantbruksföretagarnas försäkringspremier ca 1,3 miljoner euro stör- re än i dag.

På längre sikt ökar också företagarnas pen- sionsutgifter. Det beräknas att ändringen av lagstiftningen börjar påverka företagarnas pensionsutgifter omkring 2015, då också den folkpensionsandel som utbetalas till företaga- re minskar.

Det finns inga utredningar om hur mycket befrielsen från försäkringsskyldigheten har ökat folkpensionskostnaderna. Pension intjä- nas inte genom befriad företagaverksamhet, vilket innebär att på grund av folkpensionens arbetspensionsavhängighet har de mindre fö- retagarpensionerna kunnat öka folkpensions- kostnaderna.

3.2. **Lantbruksföretagarverksamhet som bedrivs i form av aktiebolag**

Vid ingången av 2002 uppgår antalet LFöPL-försäkrade personer uppskattningsvis till 100 300, varav ca 96 900 bedriver gårds- bruk. Den föreslagna ändringen av tillämp- ningsområdet för LFöPL tillämpas från och med ingången av 2002. Det finns inga exakta uppgifter om antalet företagare som bedriver gårdsbruk i form av aktiebolag. Det uppskat- tas att gårdsbruk i form av familjebolag be- drivs på knappt 100 gårdsbruksenheter. Dessutom uppskattas att endast några tiotal personer bedriver fiske i form av aktiebolag. Försäkran- det av företagare som bedriver gårdsbruk eller fiske i form av aktiebolag så att de börjar omfattas av LFöPL och lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföreta- gare har endast små samhällsekonomiska verkningar på grund av det ringa antal före- tagare som tillämpningsområdet gäller. På kort sikt blir kostnadseffekterna närmast ett tillägg till inkomsten av LFöPL-försäkrings- premierna och på längre sikt inverkar änd- ringen även på lantbrukstagarnas LFöPL- pensionsutgift. Till följd av LFöPL-finan- sieringen ökar samtidigt statens kostnader något.

Preciseringen av tillämpningsområdet för LFöPL i fråga om lantbruksföretagarverk- samheten i form av aktiebolag innebär att en del företagare inom andra pensionssystem börjar omfattas av LFöPL. Hos dem som överförs från att ha omfattats av FöPL sjun- ker pensionsförsäkringspremierna från det nuvarande. År 2002 beräknas den genom-

snittliga försäkringspremien för lantbruksföretagare vara 10,6 % och den motsvarande försäkringspremien för företagare ca 19,1 %. Bland dem som bedriver gårdsbruk i form av familjebolag är dock LFöPL-arbetsinkomsten högre än den genomsnittliga arbetsinkomstnivån och därför är även försäkringspremien något högre än premien i genomsnitt.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet i samarbete med företrädare för pensionsmyndigheten och lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. Propositionen baserar sig på de förslag som getts av den arbetsgrupp (FöPL) som har utrett ändringsbehoven i FöPL-systemet och användningen av FöPL-arbetsinkomsten som grund för dagpenning enligt sjukförsäkringslagen (SHM:s arbetsgruppspromemoria 2001:10) och de förslag som getts av den arbetsgrupp (LFöPL) som har utrett tillämpningsområdet för lagen om pension för lantbruksföretagare samt användningen av LFöPL-arbetsinkomsten (SHM:s arbetsgruppspromemoria 2001:9). Arbetsgruppernas uppgift var att reda ut de

lagstiftningsmässiga och administrativa åtgärder som behövs för ändringen av pensionslagstiftningen och genomförandet av ändringsförslagen. LFöPL-arbetsgruppens uppgift var att vid utarbetandet av förslaget särskilt beakta utvecklingen inom jordbruket under de senaste åren. I samband med utredningsarbetet har arbetsgruppen hört representanter för lantbruksföretagarna och sakkunniga på de olika områdena, och i arbetsgrupperna har även ingått representanter för företagarna och de centrala arbetsmarknadsorganisationerna.

Ändringarna i fråga om betalningen av minimibeloppet för dröjsmålsförhöjningen enligt APL och SjöPL baserar sig på det arbete som utförts av den av social- och hälsovårdsministeriet tillsatta författningsarbetsgruppen för projektet för införandet av euron.

5. Andra omständigheter som inverkat på propositionens innehåll

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2002 och avses bli behandlad i samband med den.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslag

1.1. Lagen om pension för företagare

3 §. Det föreslås att 1 mom. ändras så att företagaren inte skall vara skyldig att teckna försäkring enligt FöPL om hans pensionskydd är av den storlek att han på grundval av företagarens verksamhet inte längre tjänar in pension. Beloppet för företagarens pensionskydd beräknas samordnat enligt 8 § i APL.

Bestämmelsen i 2 mom. ändras så att försäkringsskyldigheten enligt FöPL utreds endast på ansökan av företagaren. Pensionskyddet beräknas enligt den tidpunkt då ansökan görs. När det beräknas om pension in-

tjänas genom företagarens verksamhet beaktas med avvikelse från samordningsbestämmelsen i 8 § i APL även företagarens rätt till den pension som är bättre än grundpensionen och som föreskrivs i de lagar, pensionsstadgor eller det pensionsreglemente som avses i 8 § 4 mom. Vid beräkningen beaktas även ett pensionskydd som är bättre än de minimikrav som föreskrivs i 11 § i APL, 11 § i FöPL och 11 § i LFöPL, de två sistnämnda lagrummen i den lydelse som gällde till utgången av 2000. Däremot beaktas inte en frivillig privat pensionsförsäkring vid beräkningen av beloppet för pensionskyddet. I övrigt utreds beloppet för pensionskyddet på samma sätt som enligt gällande lag vid beviljandet av befrielse på den grunden att pen-

sion inte längre intjänas genom företagarverksamheten.

Det föreslås att 3 mom. ändras så att om företagaren inte har en gällande försäkring enligt FöPL, skall pensionsmyndigheten undersöka ärendet och fatta beslut. I dessa fall behöver inte heller försäkring tecknas retroaktivt och i situationen av försumlighet företagaren behöver inte tvångsförsäkras. Om företagaren har en gällande försäkring enligt FöPL, skall den pensionsanstalt som beviljat företagaren försäkring undersöka ärendet och fatta beslut. Om det då konstateras att företagaren inte är försäkringsskyldig, är dagen då ansökan gjordes den sista dag som försäkringen är i kraft.

1.2. Lagen om pension för lantbruksföretagare

1 §. I paragrafen fastställs tillämpningsområdet för LFöPL. I 2 mom. anges de lantbruksföretagare som avses i lagen. I 2 mom. föreslås en ny 6 punkt där det fastställs hur LFöPL skall tillämpas på verksamhet i form av aktiebolag.

Det föreslagna lagrummet tillämpas på aktiebolag vars verksamhetsområde består av gårdsbruk, fiske och renskötsel. Försäkringen förutsätter att personen innehar en ledande ställning i företaget och att han ensam eller tillsammans med sina familjemedlemmar äger över hälften av bolagets aktiekapital eller över hälften av delägarnas röstetal. Efter- som gränsdragningen i fråga om arbete som utförts i anställningsförhållande och företagararbete när det gäller aktiebolag skall göras enligt samma principer som i FöPL-systemet avses med familjemedlem vid tillämpningen av 6 punkten företagarens make samt en person som varaktigt bor i samma hushåll som företagaren och som är släkt med honom eller hans make i rätt upp- eller nedstigande led eller som är make till någon annan person som nämnts ovan. Sambor jämställs med makar om de har ett gemensamt barn. När det gäller verksamhet i form av aktiebolag faller en del av de medlemmar i familjeföretag som anges i 1 a §, på vilka LFöPL traditionellt har tillämpats, utanför lagens tillämpningsområde. Lagen gäller inte heller maken till en företagare som avses i 6 punk-

ten, som själv inte äger några aktier i aktiebolaget.

4 §. I 1 och 2 mom. föreslås ändringar med motsvarande innehåll som i motsvarande moment i 3 § i FöPL.

Beslut i LFöPL-försäkringsärenden skall alltid meddelas av lantbruksföretagarnas pensionsanstalt. I 3 mom. föreslås på motsvarande sätt som i 3 § 3 mom. i FöPL bli bestämt om tidpunkten för när försäkringen upphör i det fall personen har en gällande LFöPL-försäkring.

10 §. Det föreslås att 5 mom. ändras i motsvarighet till det gällande FöPL-systemet så att den person som avses i den föreslagna 1 § 2 mom. 6 punkten svarar såsom för egen skuld för försäkringspremierna för en familjemedlem som arbetar i samma företag. Utöver lantbruksföretagaren svarar ett aktiebolag som bedriver verksamhet för LFöPL-försäkringspremierna såsom för egen skuld. Så är det även i FöPL-systemet.

Dessutom avgränsas tillämpningsområdet för den bestämmelse om försäkringspremiansvar som finns i momentet så, att ansvaret för en annan persons försäkringspremier inte skall gälla de i 1 § 2 mom. 1, 2, 3 eller 5 punkten nämnda lantbruksföretagare som inte äger någon andel i det företag som bedriver gårdsbruk, fiske eller renskötsel eller som inte själva bedriver sådan verksamhet på grundval av sin arrenderätt.

1.3. Lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare

7 §. I 1 mom. fastställs vem som har rätt till lagenlig ersättning om en arbetsskada har skett. I gällande 1 mom. 1 punkten anges de personer som avses i 1 § 2 mom. 1—4 punkten i LFöPL. I lagrummet föreslås en hänvisning till 1 § 2 mom. 6 punkten i LFöPL, för att även en företagare som avses i den föreslagna 1 § 2 mom. 6 punkten i LFöPL skall ha rätt till ersättning enligt lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare.

1.4. Lagen om pension för arbetstagare

19 d §. Bestämmelsen om avrundning av minimigränsen för dröjsmålsförhöjningen slopas i 4 mom. och det belopp som skall

betalas som dröjsmålsförhöjning ändras till euro.

1.5. Lagen om sjömanspensioner

63 a §. Bestämmelsen om avrundning av minimigränsen för dröjsmålsförhöjningen slopas i 4 mom. och det belopp som skall betalas som dröjsmålsförhöjning ändras till euro.

2. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft vid ingången av 2002.

På ansökan om befrielse från försäkringskyldighet som anhängiggjorts innan ändringarna i 3 § i FöPL och 4 § i LFöPL trätt i kraft tillämpas dock den lag som gäller när ansökan anhängiggörs. Om företagaren beviljats befrielse från försäkringskyldigheten enligt tidigare lag och befrielsen fortsätter efter ikraftträdandet av 3 § i FöPL eller LFöPL

eller företagaren beviljas befrielse enligt tidigare lag, eftersom ansökan anhängiggjorts när den har gällt, fortsätter befrielsen så länge som förutsättningarna för den finns. Pensionsskyddscentralen eller lantbruksföretagarnas pensionsanstalt kan då på ansökan av företagaren även godkänna att företagaren redan tidigare börjar omfattas av pensionskydd enligt denna lag.

Den föreslagna 1 § 2 mom. 6 punkten i LFöPL tillämpas på lantbruksföretagarverksamhet i form av aktiebolag även då verksamheten har inletts innan lagen trätt i kraft. Försäkringen kan fastställas tidigast när lagen träder i kraft. Om personen redan är försäkrad enligt LFöPL med stöd av tidigare avgörandepraxis, fortsätter försäkringen om förutsättningarna för LFöPL-försäkringen uppfylls.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av 3 § lagen om pension för företagare**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969) 3 § som följer:

3 §

Utän hinder av 2 § är en företagare inte skyldig att teckna försäkring enligt denna lag, om hans pensionskydd är av den storlek att han till följd av samordningsbestämmelserna i 8 § lagen om pension för arbetstagare inte längre tjänar in pensionskydd genom företagarkerksamheten.

Beloppet av det pensionskydd som avses i 1 mom. utreds på ansökan av företagaren. Pensionskyddet beräknas enligt den tidpunkt då ansökan gjordes. Vid beräkningen beaktas med avvikelse från 8 § lagen om pension för arbetstagare även företagarens rätt till pension som är bättre än grundpensionen och som avses i de lagar, pensionsstadgor eller det pensionsreglemente som nämns i 8 § 4 mom., eller till ett pensionskydd som är bättre än minimikraven och som avses i 11 § lagen om pension för arbetstagare, i 11 § i denna lag eller i 11 § lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), de två sistnämnda lagrummen i den lydelse som gällde den 31 december 2000.

Pensionskyddscentralen avgör om en företagare enligt 1 mom. är skyldig att teckna en försäkring enligt denna lag. Om företagaren

har en gällande försäkring enligt denna lag, meddelas beslutet dock av den pensionsanstalt som beviljat försäkringen. När pensionsanstalten godkänner en ansökan upphör företagarens försäkring vid den tidpunkt då ansökan görs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

På en sådan ansökan om befrielse från försäkringskyldighet som anhängiggjorts innan lagen trätt i kraft tillämpas 3 § lagen om pension för företagare sådan den lydte vid denna lags ikraftträdande.

Om företagaren vid ikraftträdandet av denna lag är befriad från försäkringskyldighet eller beviljas befrielse i det fall som avses i 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i denna lag, fortsätter befrielsen så länge förutsättningarna för den finns, om inte pensionskyddscentralen före det på ansökan av företagaren godkänner att företagaren börjar omfattas av pensionskyddet.

Genom denna lag upphävs social- och hälsövärdministeriets beslut av den 14 juni 1994 om tillämpningen av 3 § lagen om pension för företagare och 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare (494/1994). Beslutet

tillämpas dock även efter ikraftträdandet av denna lag på företagare som är befriade från försäkringsskyldighet när denna lag träder i

kraft eller vars ansökan om befrielse från försäkringsskyldighet har anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/1969) 1 § 2 mom. 4 och 5 punkten, 4 § och 10 § 5 mom.,
dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 2 mom. 4 punkten i lag 1009/1987 och 5 punkten i lag 37/1987, 4 § delvis ändrad i lag 747/1981 och 10 § 5 mom. i lag 394/1995, samt
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 830/1970 och 976/1993 samt i nämnda lagar 37/1987 och 1009/1987, en ny 6 punkt som följer:

1 §

Med lantbruksföretagare avses

4) den som utför i 1, 2 eller 3 punkten nämnt arbete såsom medlem i ett familjeföretag,

5) den som utför i 1, 2 eller 3 punkten nämnt arbete och fortgående lever tillsammans med en företagare som avses i dessa lagrum i gemensamt hushåll under äkten-
skapsliknande förhållanden, samt

6) den som bedriver sådan verksamhet som avses i 1, 2 eller 3 punkten för ett aktiebolags räkning, förutsatt att han inte kan anses stå i anställningsförhållande enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961).

4 §

Utan hinder av 3 § är en lantbruksföretagare inte skyldig att teckna försäkring enligt denna lag om hans pensionsskydd är av den

storlek att han till följd av samordningsbestämmelserna i 8 § lagen om pension för arbetstagare inte längre tjänar in pensionsskydd genom lantbruksföretagarverksamheten.

Beloppet av det pensionsskydd som avses i 1 mom. utreds på ansökan av lantbruksföretagaren. Pensionsskyddet beräknas enligt den tidpunkt då ansökan gjordes. Vid beräkningen beaktas med avvikelse från 8 § lagen om pension för arbetstagare även lantbruksföretagarens rätt till pension som är bättre än grundpensionen och som avses i de lagar, pensionsstadgor eller det pensionsreglemente som nämns i 8 § 4 mom., eller till ett pensionsskydd som är bättre än minimikraven och som avses i 11 § lagen om pension för arbetstagare, i 11 § lagen om pension för företagare (468/1969) eller i 11 § i denna lag, de två sistnämnda lagrummen i den lydelse som gällde den 31 december 2000.

Om lantbruksföretagaren har en gällande försäkring enligt denna lag, upphör den vid den tidpunkt då ansökan görs, om villkoret i 1 mom. uppfylls.

10 §

En lantbruksföretagare som avses i 1 § 2 mom. 1, 2, 3 eller 6 punkten svarar såsom för egen skuld för försäkringspremierna enligt denna lag för en i samma företag arbetande make eller medlem i familjeföretag samt för den som avses i 1 § 2 mom. 5 punkten. Det ansvar för en annans försäkringspremier som avses här gäller dock inte en lantbruksföretagare enligt 1 § 2 mom. 1, 2, 3 eller 5 punkten som inte bedriver lantbruksföretagarverksamhet på grundval av ägande- eller arrende- rätt i det företag han besitter. Om företagarverksamhet enligt denna lag bedrivs i form av en sammanslutning eller ett samfund, svarar även sammanslutningen och samfundet såsom för egen skuld för sina delägars försäkringspremier på grundval av verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Bestämmelsen i 1 § 2 mom. 6 punkten tillämpas efter ikraftträdandet av lagen även på sådan lantbruksföretagarverksamhet i form av aktiebolag som inletts innan lagen träder i kraft. Om en lantbruksföretagare som bedriver sådan verksamhet redan är försäkrad med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare när denna lag träder i kraft, fortsätter försäkringen, om villkoren för försäkringen fortfarande uppfylls.

På en sådan ansökan om befrielse från försäkringsskyldighet som anhängiggjorts innan

lagen trätt i kraft tillämpas 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare sådan den lydde vid denna lags ikraftträdande.

Om lantbruksföretagaren vid ikraftträdandet av denna lag är befriad från försäkringsskyldighet eller beviljas befrielse i det fall som avses i 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i denna lag, fortsätter befrielsen så länge som förutsättningarna för den finns, om inte lantbruksföretagarnas pensionsanstalt före det på ansökan av lantbruksföretagaren godkänner att lantbruksföretagaren börjar omfattas av pensionsskyddet.

Social- och hälsovårdsministeriets beslut om tillämpning av 3 § lagen om pension för företagare och 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare (494/1994) som upphävts genom lagen om ändring av 3 § lagen om pension för företagare (/), tillämpas även efter ikraftträdandet av denna lag på lantbruksföretagare som är befriade från försäkringsskyldighet när denna lag träder i kraft eller vars ansökan om befrielse från försäkringsskyldigheten har anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft.

Genom denna lag upphävs social- och hälsovårdsministeriets beslut av den 17 december 1981 om överföring av vissa i 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda uppgifter på lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (1034/1981). Beslutet tillämpas dock även efter att denna lag trätt i kraft på de fall på vilka 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare tillämpas sådan den lydde vid denna lags ikraftträdande.

3.

Lag**om ändring av 7 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 23 december 1981 om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) 7 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 977/1993, som följer:

<p style="text-align: center;">7 §</p> <p>Ersättning enligt denna lag betalas om en arbetsskada har drabbat:</p> <p>1) en person som avses i 1 § 2 mom. 1—4 eller 6 punkten lagen om pension för lantbruksföretagare under en tid för vilken han är</p>	<p>skyldig att teckna försäkring enligt 1 § i nämnda lag,</p> <p>_____</p> <p>Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.</p>
---	--

4.

Lag**om ändring av 19 d § lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 19 d § 4 mom., sådant det lyder i lag 1482/1995, som följer:

<p style="text-align: center;">19 d §</p> <p>_____</p> <p>Förmånsförhöjning som understiger 2,52 euro betalas inte. Beloppet justeras årligen enligt det indextal som nämns i 1 meningens i 9 § 2 mom.</p> <p>_____</p>	<p>_____</p> <p>Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002. Det belopp i euro som nämns i 19 d § 4 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1984.</p>
---	--

5.**Lag****om ändring av 63 a § lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksagens beslut
ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 63 a § 4 mom., sådant
det lyder i lag 1745/1995, som följer:

63 a §

Förmånsförhöjning som understiger 2,52
euro betalas inte. Beloppet justeras årligen
enligt det indextal som nämns i 1 meningen i
9 § 2 mom. lagen om pension för arbets-

tagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.
Det belopp i euro som nämns i 63 a § 4
mom. motsvarar det löneindextal som fast-
ställts för 1984.

Helsingfors den 28 september 2001

Republikens president**TARJA HALONEN**Social- och hälsovårdsminister *Maija Perho*

*Bilaga
Parallelltexter*

1.

Lag

om ändring av 3 § lagen om pension för företagare

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för företagare (468/1969) 3 § som följer:

Gällande lydelse

3 §

Är företagares pensionsskydd och familjepensionsskyddet för hans anhöriga på annat sätt så ordnade, att de bör anses tillräckliga, må pensionsskyddscentralen på ansökan befria honom från den i 2 § stadgade försäkringsskyldigheten.

Företagare, som erhållit i 1 mom. avsedd befrielse, må av pensionsskyddscentralen senare på ansökan godkännas att komma i åtnjutande av pensionsskydd. Härvid anses han ånyo ha begynt sin verksamhet såsom företagare från ingången av den kalendermånad, som närmast följer efter ansökningen.

Närmare bestämmelser angående tillämpningen av denna paragraf meddelas av social- och hälsovårdsministeriet.

Föreslagen lydelse

3 §

Utan hinder av 2 § är en företagare inte skyldig att teckna försäkring enligt denna lag, om hans pensionskydd är av den storlek att han till följd av samordningsbestämmelserna i 8 § lagen om pension för arbetstagare inte längre tjänar in pensionskydd genom företagarkerksamheten.

Beloppet av det pensionskydd som avses i 1 mom. utreds på ansökan av företagaren. Pensionskyddet beräknas enligt den tidpunkt då ansökan gjordes. Vid beräkningen beaktas med avvikelse från 8 § lagen om pension för arbetstagare även företagarens rätt till pension som är bättre än grundpensionen och som avses i de lagar, pensionsstadgor eller det pensionsreglemente som nämns i 8 § 4 mom., eller till ett pensionskydd som är bättre än minimikraven och som avses i 11 § lagen om pension för arbetstagare, i 11 § i denna lag eller i 11 §

lagen om pension för lantbruksföretagare (467/1969), de två sistnämnda lagrummen i den lydelse som gällde den 31 december 2000.

Pensionskyddscentralen avgör om en företagare enligt 1 mom. är skyldig att teckna en försäkring enligt denna lag. Om företagaren har en gällande försäkring enligt denna lag, meddelas beslutet dock av den pensionsanstalt som beviljat försäkringen. När pensionsanstalten godkänner en ansökan upphör företagarens försäkring vid den tidpunkt då ansökan görs.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

På en sådan ansökan om befrielse från försäkringsskyldighet som anhängiggjorts innan lagen trätt i kraft tillämpas 3 § lagen om pension för företagare sådan den lydde vid denna lags ikraftträdande.

Om företagaren vid ikraftträdandet av denna lag är befriad från försäkringsskyldighet eller beviljas befrielse i det fall som avses i 2 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i denna lag, fortsätter befrielsen så länge förutsättningarna för den finns, om inte pensionskyddscentralen före det på ansökan av företagaren godkänner att företagaren börjar omfattas av pensionskyddet.

Genom denna lag upphävs social- och hälsovårdsministeriets beslut av den 14 juni 1994 om tillämpningen av 3 § lagen om pension för företagare och 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare (494/1994). Beslutet tillämpas dock även efter ikraftträdandet av denna lag på företagare som är befriade från försäkringsskyldighet när denna lag träder i kraft eller vars ansökan om befrielse från försäkringsskyldighet har anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft.

2.

Lag**om ändring av lagen om pension för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 14 juli 1969 om pension för lantbruksföretagare (467/1969) 1 § 2 mom. 4 och 5 punkten, 4 § och 10 § 5 mom.,
 dessa lagrum sådana de lyder, 1 § 2 mom. 4 punkten i lag 1009/1987 och 5 punkten i lag 37/1987, 4 § delvis ändrad i lag 747/1981 och 10 § 5 mom. i lag 394/1995, samt
fogas till 1 § 2 mom., sådant det lyder i lagarna 830/1970 och 976/1993 samt i nämnda lagar 37/1987 och 1009/1987, en ny 6 punkt som följer:

*Gällande lydelse**Föreslagen lydelse*

1 §

 Med lantbruksföretagare avses

 Med lantbruksföretagare avses

4) den som utför i 1, 2 och 3 punkten nämnt arbete såsom medlem i ett familjeföretag; *samt*

5) den som utför i 1, 2 och 3 punkten nämnt arbete och fortgående lever tillsammans med en lantbruksföretagare som avses i dessa lagrum i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden.

4) den som utför i 1, 2 eller 3 punkten nämnt arbete såsom medlem i ett familjeföretag,

5) den som utför i 1, 2 eller 3 punkten nämnt arbete och fortgående lever tillsammans med *en företagare* som avses i dessa lagrum i gemensamt hushåll under äktenskapsliknande förhållanden, *samt*

6) *den som bedriver sådan verksamhet som avses i 1, 2 eller 3 punkten för ett aktiebolags räkning, förutsatt att han inte kan anses stå i anställningsförhållande enligt 2 § 7 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/1961).*

4 §

Är lantbruksföretagares pensionsskydd och familjepensionsskyddet för hans anhöriga på annat sätt så ordnade, att de bör anses tillräckliga, må pensionsskyddscentralen på ansökan befria honom från den i 3 § stadgade försäkringsskyldigheten.

Lantbruksföretagare, som erhållit i 1 mom. avsedd befrielse, må av pensionskyddscentralen senare på ansökan godkännas att komma i åtnjutande av pensionsskydd. Härvid anses han ånyo ha begynt sin verksamhet såsom lantbruksföretagare från ingången av den kalendermånad, som närmast följer efter ansökningen.

Närmare bestämmelser angående tillämpningen av denna paragraf utfärdas av social- och hälsovårdsministeriet. Ministeriet kan förordna att de uppgifter som enligt denna paragraf ankommer på pensionsskyddscentralen eller en del av dem överförs på lantbruksföretagarnas pensionsanstalt

4 §

Är lantbruksföretagares pensionsskydd och familjepensionsskyddet för hans anhöriga på annat sätt så ordnade, att de bör anses tillräckliga, må pensionsskyddscentralen på ansökan befria honom från den i 3 § stadgade försäkringsskyldigheten.

Beloppet av det pensionsskydd som avses i 1 mom. utreds på ansökan av lantbruksföretagaren. Pensionsskyddet beräknas enligt den tidpunkt då ansökan gjordes. Vid beräkningen beaktas med avvikelse från 8 § lagen om pension för arbetstagare även lantbruksföretagarens rätt till pension som är bättre än grundpensionen och som avses i de lagar, pensionsstadgor eller det pensionsreglemente som nämns i 8 § 4 mom., eller till ett pensionsskydd som är bättre än minimikraven och som avses i 11 § lagen om pension för arbetstagare, i 11 § lagen om pension för företagare (468/1969) eller i 11 § i denna lag, de två sistnämnda lagrummen i den lydelse som gällde den 31 december 2000.

Om lantbruksföretagaren har en gällande försäkring enligt denna lag, upphör den vid den tidpunkt då ansökan görs, om villkoret i 1 mom. uppfylls.

10 §

En lantbruksföretagare som avses i 1 § 2 mom. 1, 2 eller 3 punkten svarar såsom för egen skuld för försäkringspremierna för en i samma företag arbetande make eller medlem i familjeföretag samt för den som avses i 1 § 2 mom. 5 punkten. Bedrivs den företagareverksamhet som avses i denna lag i form av en sammanslutning, svarar även sammanslutningen såsom för egen skuld för sina delägars försäkringspremier på grundval av verksamheten.

En lantbruksföretagare som avses i 1 § 2 mom. 1, 2, 3 eller 6 punkten svarar såsom för egen skuld för försäkringspremierna enligt denna lag för en i samma företag arbetande make eller medlem i familjeföretag samt för den som avses i 1 § 2 mom. 5 punkten. *Det ansvar för en annans försäkringspremier som avses här gäller dock inte en lantbruksföretagare enligt 1 § 2 mom. 1, 2, 3 eller 5 punkten som inte bedriver lantbruksföretagarverksamhet på grundval av ägande- eller arrenderätt i det företag han besitter. Om företagareverksamhet enligt denna lag bedrivs i form av en sammanslutning eller ett samfund, svarar även*

sammanslutningen och samfundet såsom för egen skuld för sina delägares försäkringspremier på grundval av verksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Bestämmelsen i 1 § 2 mom. 6 punkten tillämpas efter ikraftträdandet av lagen även på sådan lantbruksföretagarverksamhet i form av aktiebolag som inletts innan lagen träder i kraft. Om en lantbruksföretagare som bedriver sådan verksamhet redan är försäkrad med stöd av lagen om pension för lantbruksföretagare när denna lag träder i kraft, fortsätter försäkringen, om villkoren för försäkringen fortfarande uppfylls.

På en sådan ansökan om befrielse från försäkringsskyldighet som anhängiggjorts innan lagen trätt i kraft tillämpas 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare sådan den lydde vid denna lags ikraftträdande.

Om lantbruksföretagaren vid ikraftträdandet av denna lag är befriad från försäkringsskyldighet eller beviljas befrielse i det fall som avses i 3 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i denna lag, fortsätter befrielsen så länge som förutsättningarna för den finns, om inte lantbruksföretagarnas pensionsanstalt före det på ansökan av lantbruksföretagaren godkänner att lantbruksföretagaren börjar omfattas av pensionskyddet.

Social- och hälsovårdsministeriets beslut om tillämpning av 3 § lagen om pension för företagare och 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare (494/1994) som upphävts genom lagen om ändring av 3 § lagen om pension för företagare (/), tillämpas även efter ikraftträdandet av denna lag på lantbruksföretagare som är befriade från försäkringsskyldighet när denna lag träder i kraft eller vars ansökan om befrielse från försäkringsskyldigheten har anhängiggjorts innan denna lag träder i kraft.

Genom denna lag upphävs social- och hälsovårdsministeriets beslut av den 17 december 1981 om överföring av vissa i 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare avsedda uppgifter på lantbruksföretagarnas pensionsanstalt (1034/1981). Beslutet

tillämpas dock även efter att denna lag trätt i kraft på de fall på vilka 4 § lagen om pension för lantbruksföretagare tillämpas sådan den lydde vid denna lags ikraftträdande.

3.

Lag**om ändring av 7 § lagen om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare**

I enlighet med riksdagens beslut *ändras* i lagen den 23 december 1981 om olycksfallsförsäkring för lantbruksföretagare (1026/1981) 7 § 1 mom. 1 punkten, sådan den lyder i lag 977/1993, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §

Ersättning enligt denna lag betalas om en arbetsskada har drabbat

1) en person som avses i 1 § 2 mom. 1-4 punkten lagen om pension för lantbruksföretagare under en tid för vilken han är skyldig att teckna försäkring enligt 1 § i nämnda lag,

7 §

Ersättning enligt denna lag betalas om en arbetsskada har drabbat:

1) en person som avses i 1 § 2 mom. 1—4 eller 6 punkten lagen om pension för lantbruksföretagare under en tid för vilken han är skyldig att teckna försäkring enligt 1 § i nämnda lag,

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

4.

Lag**om ändring av 19 d § lagen om pension för arbetstagare**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen den 8 juli 1961 om pension för arbetstagare (395/1961) 19 d § 4 mom., sådant det lyder i lag 1482/1995, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

19 d §

Förmånsförhöjning som understiger 15 mark skall inte betalas. Beloppet justeras årligen enligt det indextal som nämns i 1 meningens i 9 § 2 mom. *Det justerade beloppet avrundas till närmaste fulla markbelopp.*

Förmånsförhöjning som understiger 2,52 euro betalas inte. Beloppet justeras årligen enligt det indextal som nämns i 1 meningens i 9 § 2 mom.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2002.

Det belopp i euro som nämns i 19 d § 4 mom. motsvarar det löneindextal som fastställts för 1984.

5.

Lag**om ändring av 63 a § lagen om sjömanspensioner**

I enlighet med riksagens beslut
ändras i lagen den 26 januari 1956 om sjömanspensioner (72/1956) 63 a § 4 mom., sådant
det lyder i lag 1745/1995, som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

63 a §

Förmånsförhöjning som understiger 15
mark skall inte betalas. Beloppet justeras
årligen enligt det indextal som nämns i 1
meningen i 9 § 2 mom. lagen om pension
för arbetstagare. *Det justerade beloppet av-*
rundas till närmaste fulla markbelopp.

Förmånsförhöjning som understiger 2,52
euro betalas inte. Beloppet justeras årligen
enligt det indextal som nämns i 1 meningen
i 9 § 2 mom. lagen om pension för ar-
betstagare.

Denna lag träder i kraft den 1 januari
2002.

Det belopp i euro som nämns i 63 a § 4
mom. motsvarar det löneindextal som fast-
ställts för 1984.
